

שבת דף לב

משנה. על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן: על שאינן זהירות בנדה, בחלה, ובהדלקת הנר.

גמרא. מאי טעמא?

נדה	היא קלקלה בחדרי בטנה - לפיכך תלקה בחדרי בטנה
חלה	רביעית דם נתתי בכס - על עסקי דם הזהרתי אתכם ראשית קראתי אתכם - על עסקי ראשית הזהרתי אתכם
הדלקת הנר	נשמה שנתתי בכס קרויה נר - על עסקי נר הזהרתי אתכם

ומאי שנא בשעת לידתן?

רבא	נפל תורא - חדד לסכינא - כשהשור כבר נפל, זה הזמן לחדד את הסכין ולהורגו
אביי	תפיש תירוס אמתא - בחד מחטרא ליהוי - אפ האמה מרבה להתריס (למרוד), תכה אותה במכת קל אחת
רב חסדא	שבקיה לרואי, דמנפשיה נפיל - עזוב את השיכור כי מאליו יפול
מר עוקבא	רעיא חגרא ועיזי ריהטן, אבב חוטרא - מילי, ואבי דרי - חושבנא - אם יש רועה חגר שלא יכול לרוץ אחרי הצאן, כשיגיעו לשער הוא יוכל לדבר איתם אבל כשייכנסו לבית הדיר, אז הוא יכול להכות אותם
רב פפא	אבב חנואתא נפיש אחי ומרחמי, אבב בזיוני - לא אחי ולא מרחמי - אם יש חנות ששם הרבה סחורה, אנשים רבים מגיעים ונעשו אוהבים לבעל החנות אבל כשאין לבעל החנות סחורה וכסף, אין אנשים מגיעים ואוהבים ומרחמים עליו

שאלה: וגברי היכא מיבדקי?

תשובה: אמר ריש לקיש: בשעה שעוברים על הגשר.

קושי: גשר ותו לא?

תירוץ: אימא: כעין גשר.

סיפורים לחיזוק: רב לא עבר במברא דיתבי ביה גוי, אמר: דילמא מיפקיד ליה דינא עליה, ומתפיסנא בהדיה. שמואל לא עבר אלא במברא דאית ביה גוי, אמר: שטנא בתרי אומי לא שליט. רבי ינאי בדיק ועבר. רבי ינאי לטעמיה, דאמר: לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו נס - שמא אין עושין לו נס. ואם עושין לו נס - מנכין לו מזכיותיו.

שאלה על גישת ר' ינאי: אמר רבי חנין: מאי קראה (בראשית לב) **קָטַתְי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת**. המשך הסיפורים: רבי זירא ביומא דשותא לא נפיק לביני דיקלא.

גירסאות שונות של משנתנו: תנו רבנן: **על שלש עבירות נשים מתות יולדות, רבי אלעזר אומר: נשים מתות יולדות. רבי אחא אומר: בעון שמכבסות צואת בניהם בשבת, ויש אומרים: על שקורין לארון הקודש ארנא.**

עוד מקורות תנאיים קשורים לנושאים אלו: תניא, **רבי ישמעאל בן אלעזר אומר: בעון שני דברים עמי הארצות מתים - על שקורין לארון הקודש ארנא, ועל שקורין לבית הכנסת בית עם.**

תניא, **רבי יוסי אומר: שלשה בדקי מיתה נבראו באשה, ואמרי לה: שלשה דבקי מיתה, נדה וחלה והדלקת הנר.** חדא כרבי אלעזר, וחדא כרבנן.
תניא, **רבן שמעון בן גמליאל אומר: הלכות הקדש תרומות ומעשרות הן הן גופי תורה, ונמסרו לעמי הארץ.**

מקורות תנאיים שמדברים על עוונות שמקורבים את המוות: תניא, **רבי נתן אומר: בעון נדרים מתה אשה של אדם, שנאמר (משלי כב) אִם אִין אֶךְ אֶשְׁלֵם אִמָּה יִקַּח מִשְׁכָּב מִתַּחְתֶּיךָ.** רבי אומר: בעון נדרים **בנים מתים כשהן קטנים, שנאמר (קהלת ה) אֵל תֵּת אֶת פִּיךָ לְחֹטֵא אֶת פִּיִּיךָ וְאֵל תִּשְׁמַח אֶפְנֵי הַמֵּאֲכָל כִּי שֶׁזָּה ה' אִמָּה יִקַּץ הָאֲדָמִים עַל קוֹצֶךָ וְחִכֶּךָ אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ.** איזה הן מעשה ידיי של אדם - **הוי אומר: בניו ובנותיו של אדם.**
תנו רבנן, **בעון נדרים מתים - דברי רבי אלעזר ברבי שמעון, רבי יהודה הנשיא אומר: בעון ביטול תורה.**
קושי: בשלמא למאן דאמר בעון נדרים - כדאמרן, אלא למאן דאמר בעון ביטול תורה - מאי קראה?
תירוץ: דכתיב (ירמיהו ב) **אֶשְׁאֵל הַכִּיתִי אֶת פְּנִיִּים מוֹסֵר אֶת אֶרְחוֹ.**

מאתר של הדרן
הרבנית מישל כהן פרבר
www.hadran.org.il

אפשר להביא אותו פסוק ללמד על השיטה האחרת: רב נחמן בר יצחק אמר: למאן דאמר בעון נדרים נמי מהכא - **אִשָּׁא הִכִּיתִי אֶת בְּנִיכָם** - על עסקי שוא.
 קושי על דעת רבי יהודה הנשיא: מכדי, רבי יהודה הנשיא היינו רבי, ורבי בעון נדרים קאמר!
 תירוץ: בתר דשמעה מרבי אלעזר ברבי שמעון.

מחלוקת אמוראים בסיבה למיתת בנים: פליגי בה רבי חייא בר אבא ורבי יוסי, חד אמר: בעון מזוזה, וחד אמר: בעון ביטול תורה.
 למאן דאמר בעון מזוזה - מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו,
 ולמאן דאמר בעון ביטול תורה - מקרא נדרש לפניו ולפני פניו.

דברים פרק יא
 (יט) ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך:
 (כ) וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך:
 (כא) למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יקוק לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ:

מחלוקת תנאים באותו נושא: פליגי בה רבי מאיר ורבי יהודה; חד אמר: בעון מזוזה, וחד אמר: בעון ציצית.

קושי: בשלמא למאן דאמר בעון מזוזה - דכתיב (דברים יא) **וְכָתַבְתָּ עַל מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ** וכתוב בתריה **למען ירבו ימיכם וימי בניכם**. אלא למאן דאמר בעון ציצית, מאי טעמא?
 תירוץ: אמר רב כהנא ואיתימא שילא מרי: דכתיב (ירמיהו ב) **זֶה כַּכְפֹּרֶיךָ נִמְצְאוּ אִם נִפְשׁוּת אֶבְיֹנִים עָלֶיךָ**.

אפשר להביא אותו פסוק ללמד על השיטה האחרת: רב נחמן בר יצחק אמר: למאן דאמר בעון מזוזה נמי מהכא, דכתיב (בהמשך של אותם פסוקים) (ירמיהו ב) **זֶה כַּכְפֹּרֶיךָ נִמְצְאוּ אִם נִפְשׁוּת אֶבְיֹנִים עָלֶיךָ** - שעשו פתחים כמחותרת.
 מי שמקיים מצוות ציצית יקבל שכר: אמר ריש לקיש: כל הזהיר בציצית זוכה ומשמשין לו שני אלפים ושמונה מאות עבדים, שנאמר (זכריה ח) **כֹּה אָמַר ה' וְנִצְבְּאוּ בֵּימֵי הַהֵמָּה אֲשֶׁר יִחְיֶיךָ עֶשְׂרֵה אֲנָשִׁים מִכָּל אֶשְׁתֵּי הָאֲנָשִׁים וְהַחֲזִיקוּ בְכֻלָּא אִשְׁי יְהוָה וְאָמַר לֵכָה עִמָּכִי וְגו'.**

תניא,

רבי נחמיה	בעון שנאת חנם	מריבה רבה בתוך ביתו של אדם, ואשתו מפלת נפלים, ובניו ובנותיו של אדם מתים כשהן קטנים
רבי אלעזר ברכי יהודה	בעון חלה	אין ברכה במכונס, ומארה משתלחת בשערים, וזורעין זרעים ואחרים אוכלין
	בעון ביטול תרומות ומעשרות	שמים נעצרין מלהוריד טל ומטר, והיוקר הוה, והשכר אבד, ובני אדם רצין אחר פרנסתן ואין מגיעין
		ז'ה ז'ם חס י'זל'ו מ'י'ט'י ש'ז' ש'א'ל' חט'א'ו וא'ם נ'ו'ת'נ'ין - מתברכין, שנאמר (מלאכי ג) הִכִּיאוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂר אֶל בֵּית הָאֱלֹהִים וְיִהְיֶה טָרֵף בְּכִיתִי וּבְחֻטְיִי נָא כִּזְזִיתִי אָמַר ה' נִצְבְּאוּ אִם לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אֲרוֹכּוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִרְקַתִּי לָכֶם בִּרְכָה עַד בְּאֵי ג'

